

Aanbod

DAT de beschrijving, die Heyns ons bood van het Evangelie, misschien wel in overeenstemming is met de meest gebruikte termen en wijzen van spreken onder menschen, maar niet met de H. Schrift, hebben we o. i. duidelijk aangetoond. Wie niet bij menschelijke redeneering wil leven, maar bij de openbaring der Heilige Schrift, zal dan ook geen oogenblik langer kunnen vasthouden aan de beschouwing van prof. Heyns.

We zullen thans nog moeten nagaan het bewijs, dat de professor in de Schrift meent te vinden voor zijne bewering, dat het Evangelie een algemeen aanbod van genade is, welgemeend voor alle menschen van Godswege. Doch om alle misverstand te voorkomen, zullen we eerst trachten om van Heyns te weten te komen, wat hij eigenlijk bedoelt, als hij spreekt van een "aanbod." Er is over dezen term nogal verschil van meening. Men meent soms zelfs, dat het verschil tusschen ons en degenen, die willen vasthouden aan de beschouwing, dat het Evangelie een algemeen aanbod van genade is, eigenlijk slechts loopt over een term. Dat dit niet het geval is, zal duidelijk worden, als we Heyns zelf eerst laten zeggen, wat hij door dien term verstaat, om dan onze eigene beschouwing daartegenover te stellen.

Prof. Heyns schrijft dan als volgt:

“Dat de term *aanbod van genade*, als een term waarin opgesloten ligt dat het Evangelie niet maar is een bloote verkondiging dat er vergeving der zonden is, maar een *aanbieding* van de vergeving der zonden aan den zondaar tot wien het Evangelie komt, geheel in overeenstemming is met Schrift en Belijdenis, blijkt daaruit dat beide woorden en uitdrukkingen gebruiken die hetzelfde beteekenen, en dat zelfs in versterkten zin.

“Onderscheid is te maken tusschen wat genoemd kan worden voorwerpeijk en onderwerpeijk in bezit gesteld worden en voorwerpeijk en onderwerpeijk in bezit zijn. Dat de woorden voorwerpeijk en onderwerpeijk bijzonder gelukkig uitdrukken wat er dan mee bedoeld wordt, kan niet gezegd worden, maar betere schijnen er niet te zijn. Wat bedoeld wordt is dit:

“Er is verschil tusschen het deelhebben aan de goederen van een erfenis vóór den dood des erflaters, en het deelhebben aan die goederen nadat de erflater gestorven en de erfenis volgens testamentaire beschikking uitgedeeld is. Vóór den dood van den erflater heeft de erfgenaam nog over geen penning te beschikken; het is mogelijk dat hij zelfs in een toestand van armoede verkeert. Maar dat wil niet zeggen dat de erfgenaam eigenlijk niets voor heeft boven een vreemde, want het tegendeel is het geval. De erfgenaam heeft een bezitsrecht op de erfenis dat de vreemde wel

gaarne zou willen bezitten maar niet heeft, een bezitsrecht dat hem, tenzij hij onterfd zou worden, het volle bezit in de toekomst waarborgt, want ter bestemder tijd zal hem op grond daarvan zijn aandeel worden uitgekeerd, en dan zal hij er de volle beschikking over hebben.

“Zoo is met *voorwerpeijk* in bezit gesteld worden en in bezit zijn bedoeld een in bezit stellen als dat waarmee een erflater iemand beweldadigt door diens naam op te nemen in zijn testament, en een in bezit zijn als dat van een erfgenaam zoolang de erflater leeft. Het is op een zoodanige wijze dat de zondaar door het Evangelie als aanbod van genade in bezit gesteld wordt en in bezit is van de gerechtigheid van Christus en de goederen des heils. En met *onderwerpeijk* in bezit stellen en in bezit zijn is bedoeld een in bezitstellen en in bezit zijn als door den dood des testamentmakers en de uitkeering van de erfenis teweeg gebracht wordt, zooals die geschiedt door de toepassing en deelachtigmaking des Heiligen Geestes in den weg des geloofs en der bekeering. Daardoor ontvangt de zondaar het volle bezit van de gerechtigheid van Christus, zoodanig dat hij door God gerechtvaardigd wordt, vrijspreking ontvangt van schuld en straf en het recht tot het eeuwige leven.

“Dat het bezit van de heilsgoederen door het Evangelie als aanbod van genade een voorwerpeijk bezit is, een bezit dat wel op de gerechtigheid van Christus en zelfs op de dadelijke deelachtigmaking er van door den Heiligen Geest een recht geeft als dat van een erfge-

naam, een recht om vrijmoedig te komen en te nemen het brood en het water des levens, dat hij zonder die aanbieding des Evangelie niet zou kunnen hebben, maar niet een bezit dat grond kan zijn voor zijn rechtvaardigmaking, blijkt overvloedig daaruit dat het Evangelie altijd weer komt met den nadrukkelijken eisch van geloof, en niet aan de aanbieding maar aan waar *geloof in de aanbieding* de zaligheid verbindt, daaraan toevoegende dat wie niet geloofd zal hebben, verloren zal gaan, verdoemd zal worden. Die *geloofd* zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden (Mark. 16:16); opdat een iegelijk die in Hem *geloofd*, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe (Joh. 3:16); die in den Zoon *geloofd*, die heeft het eeuwige leven (Joh. 3:36); die in Mij *geloofd*, zal leven al ware hij ook gestorven (Joh. 11:25); daarentegen: die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden (Mark. 16:16); die den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, de toorn Gods blijft op hem.

“Voor dit in voorwerpelijk in bezit stellen gebruiken wij de term *aanbod van genade*. Wel verre dat die uitdrukking onbijbelsch of ongereformeerd zou zijn, gebruiken Gods Woord en de Belijdenisschriften daarvoor woorden die nog sterker dan aanbieden dat doet, uitdrukken dat metterdaad door het Evangelie de goederen des heils op een zoodanige wijze in het bezit worden gesteld van den zondaar tot wien het Evangelie komt. Bedoeld zijn de woorden *geven, schenken, geschonken zijn, vergeven zijn*, en dat die woorden een in bezit stellen uitdrukken, is niet te betwisten.”

Nu moge het moeilijk zijn om van de zaak zelve, die de professor hier verkondigt, een heldere voorstelling te vormen, en nog moeilijker om te begrijpen, hoe een gereformeerd geloovige zulke dingen ook maar in zijn gedachten een plaats kan gunnen, wat de professor hier schrijft is duidelijk genoeg. Heyns heeft dit voor, dat we na zijne beschrijving van de beteekenis van den term "aanbod," niet weer behoeven te vragen, wat hij er eigenlijk mee bedoelt. Voor hem is het aanbod van genade een voorwerpelijk in bezit stellen van Godswege aan alle menschen van het heil in Christus. Dit is duidelijk uit het beeld van den erflater en de erfgenamen. De erflater heeft de namen der erfgenamen in zijn testament opgenomen. Dezen hebben dus werkelijk recht op de erfenis. Dat ze dit recht ontvingen hing niet aan de erfgenamen, maar alleen aan de beschikking van den erflater. Toegepast op de zaak, waarover het hier gaat, wil de voorstelling van Heyns dus, dat God, de Erflater, aan alle menschen, de erfgenamen, het recht heeft gegeven op het eeuwige leven, het recht op de heilsgoederen in Christus Jezus en zelfs het recht op de *schenking* van die heilsgoederen, op de toepassing van het heil door den Heiligen Geest. De erflater heeft in zijn testament beschikt, dat na zijn dood, de erfgoederen metterdaad onder de met name genoemde erfgenamen zullen worden uitgedeeld; zoo heeft God in Zijn testament beschikt, dat de Heilige Geest de heilsgoederen aan de erfgenamen, dat is aan alle menschen zal mededeelen. Zeg nu niet, dat we Heyns hier verkeerd voorstellen. Als zijn woorden,

die we boven aanhaalden, iets beteekenen, dan beteekenen ze zeker alles, wat wij er van zeiden. Lees het zelf: "het bezit van de heilsgoederen door het Evangelie als aanbod van genade (is) een voorwerpelijk bezit, een bezit, dat wel op de gerechtigheid van Christus en *zelfs op de dadelijke deelachtigmaking er van door den Heiligen Geest een recht geeft als dat van een erfgenaam.*" Het kan wel zijn, dat Heyns zelf de volle beteekenis van hetgeen hij hier schrijft niet recht beseft, ofschoon ik overtuigd ben, dat hij het wel degelijk beseft en ook bedoelt te leeren en altijd geleerd heeft, wat in bovenaangehaalde woorden ligt uitgedrukt en opgesloten; maar hij is in elk geval verantwoordelijk voor zijne woorden. En ook hebben zijne woorden in breeden kring invloed, niet slechts door de artikelen, die hij in *De Wachter* schreef, maar nog veel meer door het onderwijs, dat hij jarenlang aan de Theologische School der Christelijke Gereformeerde Kerken heeft gegeven. Wat Heyns hier schrijft, is door vele jonge mannen, thans predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerken, ingezogen en wordt op de meeste kansels dier kerken verkondigd. Dat is het ellendige, het hopelooze van den toestand dier kerken.

Want bovenstaande van Heyns is zuiver Remonstrantisme!

Niets anders.

God geeft allen menschen het recht op de heilsgoederen. Hij heeft allen menschen recht gegeven op hetgeen Christus heeft verworven. En Hij heeft allen menschen recht gegeven op de toepassing en schenking

van dat heil, op de deelachtigmaking er van door den Heiligen Geest. Let toch even op, wat dit wil zeggen. Dit kan immers niets anders beteekenen, dan dat Heyns die deelachtigmakende genade des Geestes ook wederstandelijk voorstelt. Als Heyns dat niet bedoelt, zijn zijne woorden klinkklare onzin. Let maar op, wat het beteekent, als ik zeg, dat God, Die niet liegen kan, aan alle menschen het recht heeft gegeven op de *onwederstandelijke* genade des Heiligen Geestes. God heeft allen menschen het recht gegeven om door de onwederstandelijke genade des Heiligen Geestes te worden wedergeboren, te worden geroepen, te worden gerechtvaardigd, geheiligd, verheerlijkt. En God handhaaft natuurlijk dat recht. Hij trekt dat recht niet in. Want God is God. Wat is dan het onvermijdelijk gevolg? Dit, dat alle menschen werkelijk de zaligheid deelachtig worden. Dat is zoo duidelijk als de dag. Wil Heyns de onwederstandelijke genade des Geestes handhaven, dan worden alle menschen zekerlijk zalig. Immers, als die genade onwederstandelijk is, en alle menschen hebben er recht op, een recht van God hun geschonken, dan is er ook absoluut niets in den mensch, dat hem dat recht kan doen verliezen. Alle menschen worden dan zeker zalig.

Maar zoo bedoelt Heyns het niet. Dat spreekt wel vanzelf. Hij weet veel te goed, dat alle menschen niet zalig worden.

Wat Heyns wel bedoelt is, dat ofschoon alle menschen wel een van God gegeven recht hebben op de genade des Heiligen Geestes, door welke hun de heils-

goederen metterdaad geschonken worden, zij die genade toch niet ontvangen. En dat zij die genade des Geestes, waarop God hun recht gaf, niet ontvangen, dat ligt dan aan den mensch, die die genade des Geestes niet ontvangen wil. Met andere woorden, Heyns stelt het wel terdege zoo voor, dat de deelachtigmakende genade des Geestes wederstandelijk is. God biedt die genade des Geestes aan (het voorwerpelijk recht er op). De mensch weigert die genade des Geestes aan te nemen. En daarom ontvangen dan de erfgenamen de erfenis niet.

Daar zit het punt.

Maar hieruit blijkt dan ook duidelijk hoe door en door Remonstrantsch de voorstelling van Heyns is. Hier zat immers ook het puntje van de Remonstrantie van 1610. Het was in die Remonstrantie alles zoo Gereformeerd! Schijnbaar veel Gereformeerder dan de voorstelling van Heyns. De mensch was geheel verdorven, ganschelijk onbekwaam tot eenig goed. Om zalig te worden was hij geheel afhankelijk van genade, loutere genade. En die genade moest hem van begin tot het einde medegedeeld worden door den Heiligen Geest. Maar of die genade onwederstandelijk was, ziet, dat wilden de Remonstranten disputabel stellen! Eer ze dat zouden gelooven en belijden, moest de zaak onbevooroordeeld worden onderzocht. En wat is nu het verschil tusschen de voorstelling der Remonstrantie en die van Heyns? Dit, dat Heyns het ook niet meer disputabel stelt. Hij wil, dat gepredikt zal worden: God biedt u de genade des Heiligen Geestes aan; Hij

heeft u er recht op gegeven; gij zijt allen erfgenamen, wie gij ook zijt, want God wil, dat alle menschen zalig worden; als gij niet zalig wordt, dan komt dit doordat gij de genade des Heiligen Geestes, die u de heilsgoederen wil mededeelen, wederstaat!

Dat is het Evangelie van Heyns.

Dat is de idee van het "aanbod van genade."

En tegen die voorstelling hebben we allerlei bezwaar.

In de eerste plaats het bezwaar, dat deze voorstelling lijnrecht indruischt tegen de leer der predestinatie. Het is er een ontkenning van. Ik weet het wel, dat Heyns op dit bezwaar zal antwoorden met den dooddoener, die men tegenwoordig in zoogenaamde Gereformeerde Kerken en kringen altijd te hooren kan krijgen, dat wij niet op rationalistische wijze uit den raad Gods mogen redeneeren. Met opzet heb ik in deze artikelenreeks dan ook zelfs allen schijn van uit de predestinatie te willen redeneeren vermeden. Maar Heyns mag ook geen leer verkondigen, die tegen de waarheid der predestinatie indruischt en een feitelijke ontkenning er van is. En dat zijne voorstelling dit toch wel is, zal voor ieder duidelijk zijn, die niet moedwillig zijne oogen sluit voor het gevaar van Remonstrantisme, waarmede we door de beschouwing van Heyns worden bedreigd. Immers, als God in het Evangelie aan alle menschen het recht heeft gegeven op de heilsgoederen in Christus en op de onderwerpelijke toepassing er van door den Heiligen Geest, dan is dat ook het geval in Gods eeuwig besluit. Dan staat het

ook in Gods raad zoo, dat God eigenlijk besloten heeft om diegenen te zaligen, die in Christus zullen gelooven. Zoo zeiden de Remonstranten het ook. Dan is het besluit Gods voorwaardelijk. Dan is er geen absolute verkiezing, nog veel minder eene even absolute en souvereine verwerping. Als er eene verwerping is, dan heeft God in zijn eeuwig besluit zeker niet allen menschen het recht gegeven op de heilsgoederen in Christus. En als de Heere God dit niet gedaan heeft in Zijn eeuwig en onveranderlijk besluit, dan doet Hij het ook zeker niet in het Evangelie. Ik versta wel, dat Heyns dit toch zoo wil voorstellen. In Gods eeuwig besluit geeft de Souvereine God het recht op de erfenis alleen aan de uitverkorenen. In het boek van Gods raad staan alleen de namen der verkorenen. Maar in het Evangelie laat God verkondigen, dat alle menschen erfgenamen der belofte zijn, dat ze het recht hebben op de zaligheid. En dat noemt Heyns dan een mysterie. Wie dat mysterie niet wil aanvaarden, is rationalistisch. Welnu, ik aanvaard die voorstelling niet, en ik weiger ook om te aanvaarden, dat er mysterie zit in die beschouwing. Wat er wel in ligt is, dat Heyns God tot een leugenaar maakt.

Laat mij het beeld van den erflater en de erfgenamen, dat Heyns gebruikt, maar eens toepassen. De erflater maakt zijn testament op en laat het verzegelen tot den dag zijns doods. Hij heeft honderd familieleden, die allen zouden kunnen verwachten, dat ze als erfgenamen in aanmerking komen. De erflater heeft echter in zijn testament aan slechts vijf en twintig recht ge-

geven op de erfenis. Doch, terwijl het er zoo bij staat in zijn verzegeld, nog niet geopend testament, laat hij aan al zijne honderd familieleden verkondigen, dat ze recht hebben ontvangen van hem op zijne goederen, en dat hij ze onder allen wil uitdeelen. Wat is uw oordeel over zulk een erfflater? Ge zegt: hij is een leugenaar. Toch is dat juist de voorstelling, die Heyns ons biedt van God. In zijn eeuwigen raad heeft God de uitverkorenen en die alleen als erfgenamen met name genoemd. In het Evangelie laat God verkondigen, dat Hij aan alle menschen het recht op de erfenis heeft gegeven. Wat is uw oordeel? Dit: Heyns maakt God tot een leugenaar.

Natuurlijk wil ook Heyns dit niet. Met verontwaardiging zou Heyns het van zich werpen, indien ge hem zoudt beschuldigen, dat hij God wil voorstellen als een leugenaar. Alleen maar, in zijne dogmatische beschouwing stelt hij God wel als een leugenaar voor. En waar Heyns wel weet, en allen, die de zaak als hij voorstellen, het ook wel weten; dat God geen leugenaar is, daar loopt heel deze voorstelling in de praktijk der prediking en van het onderwijs hierop uit, dat men de predestinatie verzwijgt en alleen spreekt van dat aanbod des Evangelies, waarin God aan alle menschen recht geeft op de heilsgoederen. Dat dit niet slechts een abstracte conclusie is, die wij trekken uit de voorstelling van Heyns, maar tastbare werkelijkheid, is wel duidelijk uit de prediking in de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Doch zoo is het niet. De waarheid is anders.

Zoo kan het niet zijn. En zoo leert de Schrift het ook niet. Het kan niet zoo zijn, omdat God juist de Waarachtige is, Die niet liegen kan, Die in Zijn heilig Evangelie ook nooit iets anders kan en zal verkondigen, dan Hij in Zijn eeuwigen raad heeft besloten. Indien in dien raad God heeft besloten, dat de uitverkorenen recht hebben op de heilsgoederen in Christus, dan verkondigt God dat ook zoo in het heilig Evangelie. Maar de Schrift leert het ook alzo niet. Waar zou God in het Evangelie toch laten verkondigen, dat Hij allen menschen het recht heeft gegeven op de erfenis, dat zij allen erfgenamen zijn? Zooals we eerder hebben aangetoond, het tegendeel is juist waar. De erfgenamen worden in de Schrift met name genoemd. En die erfgenamen zijn niet alle menschen, maar Abraham en zijn zaad, Gal. 3. En opdat wij geen fout zouden begaan en dit zaad van Abraham niet in te breeden zin opvatten zouden, leert de Schrift ook nog nadrukkelijk, dat niet alle kinderen des vleesches behooren tot het zaad der belofte. Maar indien wij van Christus zijn, zoo zijn wij Abrahams zaad en naar de belofte erfgenamen, Rom. 9, Gal. 3. En aan die erfgenamen zweert God met een duren eed bij Zichzelve, dat Hij hen zal zegenen, opdat Hij hun overvloediger zou bewijzen de onveranderlijkheid van Zijnen raad. Hebr. 6:13, v.v. In het Evangelie laat God niet iets anders verkondigen, dan Hij in Zijn raad heeft besloten. Want God is één; en Hij is de Waarachtige, Die niet liegen kan!

Bovendien strijdt heel de voorstelling van Heyns

tegen de waarheid van de particuliere voldoening van Christus. Allen menschen, zegt Heyns, geeft God voorwerpelijk recht op de gerechtigheid van Christus. Doch, indien dit waar zou zijn, dan kan het niet anders, of God heeft dat recht ook voorwerpelijk gerealiseerd in den zoendood van onzen Heiland. Immers, de gerechtigheid, waarvan Heyns zegt, dat alle menschen er recht op hebben en in het Evangelie ontvangen, is de gerechtigheid, die wortelt in en rust op het lijden en sterven des Heilands en die in Zijne opstanding is verzegeld en aan het licht getreden. De gerechtigheid is dus voorwerpelijk gerealiseerd voor allen, die voorwerpelijk in Christus zijn, door Hem aan het kruis werden vertegenwoordigd. Zijn dat nu alle menschen, dan is er voorwerpelijk gerechtigheid voor alle menschen; dan kan het ook verkondigd worden, dat alle menschen voorwerpelijk recht hebben op de gerechtigheid van Christus. Zijn dat alleen de uitverkorenen, dan is er alleen voor de uitverkorenen een voorwerpelijk recht op die gerechtigheid door den dood van Christus verworven; en dan kan het ook onmogelijk worden verkondigd, dat alle menschen recht hebben op die gerechtigheid van Christus. Hoe zou God toch iets laten verkondigen, dat er niet is, dat niet bestaat, de mogelijkheid waarvan zelfs voor eeuwig is afgesneden? Welnu, de waarheid is, dat Christus niet voor alle menschen is gestorven, dat er dus ook voorwerpelijk geen recht is voor alle menschen op de gerechtigheid van Christus, en dat dit ook niet kan worden verkondigd. Het recht op de gerechtigheid van Christus is alleen

voor de uitverkorenen. De voldoening van Christus is particulier. Heyns wil mij dit toestemmen. Dat weet ik wel. Maar dan moet hij mij ook toestemmen, dat die andere voorstelling van hem, dat God allen menschen het voorwerpelijk recht geeft op de gerechtigheid van Christus, lijnrecht indruischt tegen de Gereformeerde, Schriftuurlijke waarheid van de particuliere voldoening.

Dat de voorstelling van Heyns ook strijdt tegen de Schriftuurlijke en Gereformeerde waarheid van de onwederstandelijke werking des Heiligen Geestes, waardoor de zaligheid aan de uitverkorenen wordt geschonken en in hen wordt uitgewerkt, hebben we boven reeds duidelijk gemaakt. Doch we willen er nog op wijzen, dat Heyns in de verdere uitwerking van zijne voorstelling ook metterdaad de onwederstandelijke genade des Heiligen Geestes ontkent. Hij doet dit, als hij zegt, dat de zaligheid niet is verbonden aan de aanbidding, dat is, aan het recht, dat God iemand op de zaligheid geeft, maar aan het geloof des menschen, en als hij dan dat geloof voorstelt, niet als een gave Gods, waardoor Hij mij in bezit stelt van de zaligheid, maar als een *eisch* Gods, waaraan de mensch moet voldoen om zalig te worden. Zoo toch schrijft Heyns:

“Dat het bezit van de heilsgoederen door het Evangelie als aanbod van genade een voorwerpelijk bezit is, een bezit, dat wel op de gerechtigheid van Christus en zelfs op de dadelijke deelachtigmaking er van door den Heiligen Geest een recht geeft als dat van een erfge-

naam, een recht om vrijmoedig te komen en te nemen het brood en het water des levens, dat hij zonder die aanbieding des Evangelies niet zou kunnen hebben, maar niet een bezit dat grond kan zijn voor zijne rechtvaardigmaking, blijkt overvloedig daaruit dat het Evangelie altijd weer komt met den nadrukkelijken eisch van geloof, en niet aan de aanbieding, maar aan waar *geloof in de aanbieding* de zaligheid verbindt, daaraan toevoegende, dat wie niet geloofd zal hebben, verloren zal gaan, verdoemd zal worden."

Laat ons even goed voor de aandacht stellen, wat Heyns hier, in verband met hetgeen hij eerder schreef over het voorwerpelijk recht op de heilsgoederen, zegt.

Eerst heeft Heyns ons geleerd, dat God aan alle menschen een voorwerpelijk recht schenkt op de heilsgoederen in Christus. Met nadruk heeft hij geschreven en schrijft hij in de pas aangehaalde woorden, dat dit recht, dat God aan alle menschen schenkt, ook inhoudt het recht op de genade des Heiligen Geestes, waardoor die heilsgoederen in Christus ons deelachtig worden gemaakt. Dit laatste houdt dit in, dat God aan alle menschen laat verkondigen in het Evangelie: Ik, de Heere, biedt u aan, dat is, heb u het recht gegeven op de wedergeboorte door den Heiligen Geest, op de krachtdadige roeping, waardoor gij zult worden overgezet uit de duisternis tot Mijn wonderbaar licht, op het geloof, waardoor gij alles voor waarachtig houden zult, wat Ik in Mijn Woord heb geopenbaard, en waardoor gij vervuld zult worden met een waarachtig ver-

trouwen, dat Ik niet alleen aan anderen, maar ook aan u vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenk, op de heiligmaking zoowel als op de rechtvaardigmaking, op de volharding en de verheerlijking.

Nu zou men zeggen, dat, indien de zaak er werkelijk zoo voorstaat, alle menschen ook werkelijk zalig zullen worden. Immers, aan den eenen kant staat de zaak zoo, dat de mensch tot wien deze verkondiging komt, aan de verkondiging van dit recht op den Heiligen Geest niets heeft, zoolang als God dat recht nu ook niet onderwerpeijk realiseert en hem den Heiligen Geest en Zijne genade daadwerkelijk schenkt. De mensch is dood door de zonden en misdaden en aan een voorwerpelijke verkondiging van een recht op den Heiligen Geest heeft hij niets. En aan den anderen kant zal toch zeker moeten worden aangenomen, dat als de Heere God zulk een voortreffelijk recht op iets, dat Hij alleen schenken kan, aan den mensch verkondigt, Hij het ook zal verwerkelyken. En dan wordt die mensch zekerlijk zalig. Er is geen ontkomen aan, op Gereformeerd Schriftuurlijk standpunt, dat, indien God allen menschen dit recht geeft, alle menschen zalig zullen worden.

Doch thans leert Heyns ons, dat er ook menschen verdoemd worden, en dat in weerwil van het feit, dat ze een goddelijk recht hebben ontvangen op al deze onderwerpelyke genadewerkingen des Heiligen Geestes. Hoe kan dat nu? Hoe kan een mensch verloren gaan? Heyns zegt: omdat en doordat hij niet gelooft. Goed. Maar hoe kan een mensch in ongelooft sterven,

die van God recht heeft ontvangen op de gave des geloofs? Hoe kan een mensch door ongeloof verloren gaan, aan wien God beloofd heeft, dat Hij hem het geloof wil schenken? Dit laatste, dat ziet ook Heyns wel in, kan natuurlijk niet. Daarom schakelt Heyns dan ook feitelijk het geloof uit de werkingen des Heiligen Geestes uit, en stelt hij het thans voor, *alsof het geloof een eisch is, waaraan de mensch moet voldoen, om de zaligheid, waarop God hem voorwerpeijk recht heeft gegeven, nu ook in onderwerpeijk bezit te krijgen.*

Daar hebt ge weer het punt.

Daar blijkt het weer hoe door en door Remonstrantsch de voorstelling van Heyns is.

Zeg nu niet, dat Heyns dit niet zoo bedoelt. Hij bedoelt dit wel, en zoo wordt het ook metterdaad verkondigd van vele kansels.

De zaak staat dan voor Heyns zoo:

1. God biedt in het Evangelie aan alle menschen de zaligheid aan. Dat is, Hij laat aan alle menschen verkondigen: Ik geef u recht op de heilsgoederen, beide, zooals die voorwerpeijk in Christus zijn gerealiseerd en zooals die onderwerpeijk door den Heiligen Geest aan u worden toegepast en geschonken. Wat Mij betreft, kunt gij wel zalig worden. Ik wil, dat alle menschen zalig worden en wil u alles schenken, wat tot de zaligheid van noode is.

2. Hij eischt echter geloof als een voorwaarde. God laat verkondigen: Zal Ik u echter de zaligheid werkelijk schenken en de genade des Heiligen Geestes geven, dan moet gij gelooven in Mijn Evangelie. Het

geloof is dan ook voor Heyns een bloot voor waar aannemen van het Evangelie. Neemt de zondaar het Evangelie aan, dan gelooft hij, dat God hem recht heeft gegeven op de heilsgoederen en dan schenkt God hem de genade des Heiligen Geestes, en dan wordt hij zalig.

3. Voldoet echter de mensch aan dien eisch des geloofs niet, neemt hij de waarheid des Evangelies niet aan, dan schenkt God hem de genade des Heiligen Geestes niet, dan wordt hij verdoemd, omdat hij niet gelooven wil. En zoo komt het dan, dat een mensch, die van God het recht had ontvangen op de genade des Heiligen Geestes, toch verloren gaat.

Maar wat is dit nu anders dan de puur Remonstrantsche voorstelling? Het komt alles hierop neer: Wij worden zalig uit genade, uit loutere genade, God moet alles doen door de genade des Heiligen Geestes; maar of Hij dit zal doen, dat hangt hieraan, dat de mensch blijk geeft van die genade te willen ontvangen door het Evangelie aan te nemen!

En dat is Remonstrantisme van het zuiverste water!